

ת"פ 19229/08/10 - מדינת ישראל - הנהלת המכס והמע"מ ירושלים נגד חב' אמרלדין בע"מ, עבד אללטיף עבד אללטיף, נביל רשק

בית משפט השלום בירושלים
ת"פ 19229-08-10 הנהלת המכס והמע"מ ירושלים
נ' בע"מ ואח'

בפני
בעניין: כב' השופט ד"ר אוהד גורדון
מדינת ישראל - הנהלת המכס והמע"מ ירושלים ע"י עוה"ד
א' צוריאל וד' אורגיל

המאשימה

נגד

1. חב' אמרלדין בע"מ
2. עבד אללטיף עבד אללטיף ע"י ב"כ עו"ד ע' קואסמה
3. נביל רשק ע"י ב"כ עו"ד ב' כרכבי

הנאשמים

גזר דין

רקע

1. הנאשמים הורשעו, לאחר שמיעת ראיות, בביצוע שורת עבירות מס. נסיבות ביצוע העבירות פורטו בהכרעת הדין. להלן תמציתן:
2. העבירות בוצעו במסגרת הנאשמת 1, חברה שהתאגדה בישראל ונרשמה בפברואר 2008 כעוסק לצורך חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1976 (להלן: "חוק מע"מ"), ונסגרה בינואר 2010, כאשר הנאשמים 2 ו-3 היו מנהליה הפעילים ומאוגוסט 2009 נרשם הנאשם 2 כדירקטור שלה.
3. לפי האישום הראשון לכתב האישום, הורשעו הנאשמים 2 ו-3 בעבירות של הוצאת חשבוניות מס בלא שהיו זכאים לעשות כן, לפי סעיף 117(א)(5) לחוק מע"מ, ופעולה במטרה שאחר יתחמק מתשלום מס, לפי סעיף 117(ב) לחוק מע"מ. הנאשם 3 הורשע בעבירות אלה בהתייחס לעשרים וארבע חשבוניות שסך המס הכלול בהן הוא 621,697 ₪, אותן הוציא בתקופה 6/09-11/09 על-שם הנאשמת לחברת "חן המקום" ולחברת "מ.מ.ח.א. כל הזמן" (להלן: "ממחא"). הנאשם 2 הורשע בעבירות הנדונות בהתייחס לעשרים חשבוניות, שהמס הכלול בהן הוא 547,358 ₪. זאת, לאחר שקבעתי כי מחמת הספק לא ניתן לייחס לו פעולות שבוצעו לפני 19.8.09, יום רישומו במסמכי הנאשמת 1 ברשם החברות (עמ' 29-31 להכרעת הדין).
4. לפי האישום השני, הורשעו הנאשמת 1 והנאשמים 2 ו-3 בעבירה לפי סעיף 117(ב)(5) לחוק מע"מ. זאת, בשל ניכוי תשומות בדוחות שהגישו לרשויות מבלי שהיה להם לגביהן מסמך כנדרש בסעיף 38 לחוק מע"מ. הנאשמים 1

3-ו הורשעו בנוגע לשלושה דוחות, בהם נוכה מס בסכום כולל של 18,811,118 ₪. הנאשם 2, מהסיבה שצוינה לעיל, הורשע בנוגע לשני דוחות בהם נוכה מס בסך כולל של 18,709,606 ₪.

5. לפי האישום השלישי, הורשעו הנאשמים 2 ו-3 בעבירה לפי סעיף 117(א)(7) לחוק מע"מ. זאת, משום שהנאשמת באמצעותם לא ניהלה הנהלת חשבונות כנדרש בחוק. בעוד שהנאשם 3 הורשע בנוגע לתקופה הרלבנטית כולה, הנאשם 2 הורשע בנוגע לתקופה שמיום 19.8.09 ואילך.

הטיעון לעונש

6. ב"כ המאשימה הדגישה את הנזק שגרמו מעשי הנאשמים לקופת הציבור, והוסיפה וטענה כי המחדל לא הוסר והנאשמים לא לקחו אחריות על העבירות או הביעו חרטה. עוד הוצג הפסול שבשימוש המתמשך אותו עשו בנאשמת למכירת חשבוניות פיקטיביות תמורת עמלה ותוך הצגת מצג שווא של פעילות תקינה בפני רשויות המס, למניעת חשדות. הודגש הצורך בהרתעת עברייני מס כדי להפוך את המעשים לבלתי-כדאיים, והוצגו הרשעותיהם הקודמות של הנאשמים 2 ו-3. על רקע זה ובשים לב למדיניות הענישה בעבירות מס, טענה ב"כ המאשימה כי מתחם העונש ההולם בנוגע לאישום הראשון נע בין 10 ל-18 חודשי מאסר בפועל, 7-12 חודשי מאסר על תנאי וקנס שבין 5-10 אחוזים מגובה המס.

באשר לאישומים השני והשלישי הציגה המאשימה עמדה ראויה, לפיה יש לאמוד את העונש בהתאם לטיב המעשים, ולא בהתאם לסכום המס שנוכה, העולה על 18 מיליון ₪. המאשימה אישרה כי בהעדר תיעוד חשבונאי "לא ניתן לדעת האם החברה אכן הוציאה חשבוניות בסכומים כאלה ואם הן קוזזו ע"י מי שקיבל אותן" ומשום ש"ככל הנראה לא היתה לה פעילות עסקית" הרי שהתשומות האמורות הן "מספר בעלמא ואין זה הנזק הממשי שנגרם לקופת המדינה" כאשר לא ניתן לדעת מהו גובה הנזק בפועל (פ/94-93). עם זאת נטען, שהנאשם 2 עצמו נקב בשמות "לקוחות" נוספים על החברות הנזכרות בכתב האישום, להם נמכרו חשבוניות, כך שהנזק בפועל רחב מזה שנדון באישום הראשון.

נטען, שבהקשר הנדון יש לאמץ מתחם ענישה הנע בין שנת מאסר לשלוש שנות מאסר, מאסר על תנאי וקנס. לבסוף, ביקשה המאשימה להטיל עונש כולל של שנתיים מאסר לכל אחד מהנאשמים, מאסר על תנאי וקנס.

7. ב"כ הנאשם 2, שמונה על ידי מרשו לייצגו לצורך הטיעון לעונש, טען כי כתב האישום נגד הנאשם 2 הוגש "בקלות ראש" וזאת לנוכח היקף סכומי המס הנטענים שאינם סבירים נוכח תקופת בעלותו הקצרה של הנאשם 2 בנאשמת 1 שהיתה, כך טען, 45 יום. עוד טען שמרשו נוצל בידי הנאשם 3 אשר התווה בפועל את פעילות הנאשמת 1 אך ביקש מהנאשם 2 להרשם כבעלים בטענה "שהוא מסובך במע"מ ואי אפשר להעביר את החברה על שמו". נטען גם שהנאשם 2 הפסיק לפעול בנאשמת 1 כשגילה שמבוצעות במסגרתה פעולות בלתי חוקיות.

ב"כ הנאשם 2 הוסיף וטען לאפליה, בנימוק לפיו כנגד בעלי חברת "חן המקום" לא הוגש כתב אישום והוא לא זומן לחקירה.

עוד הוצגו נסיבותיו האישיות של הנאשם 2, אב לשלושה שאביו עבר אירוע מוחי. מצבו הכלכלי קשה: הוא משתכר 4,000-4,500 ₪ לחודש מעבודתו בחברת מכוניות, מתגורר בשכירות וחב למעלה מ-200 אלף ₪ בתיקי הוצאה לפועל. הוצגו תלושי שכר, חוזה שכירות, תעודות בית ספר של ילדי הנאשם, פירוט חשבון בנק, פרוטוקול דיון בלשכת ההוצאה לפועל מיום 30.1.14 ומסמכים רפואיים של אבי הנאשם.

הסנגור אישר שהמחדל לא הוסר אך טען שמרשו נכון לעשות כן ועד כה "לא ידע מה עליו לעשות".

8. ב"כ הנאשם 3 ביקש להסתפק בתקופת מאסר של שישה חודשים ויום. לטענתו, העבירות בוצעו מתוך מצוקה כלכלית ואופיינו בחוסר תחכום, הניכר בניכוי התשומות באישום השני בסכומים של מיליוני ₪, אקט שהדליק "את כל הנורות האדומות במע"מ". נטען כי לא נגרם נזק לקופת המדינה, שכן לא הוצג האם החברות שהשתמשו בחשבוניות הפיקטיביות שמכרו הנאשמים לניכוי מס חויבו להשיב את הסכומים שניכו. לעניין זה השיבה ב"כ המאשימה כי "נגד חברת חן המקום הוצאה שומה ולא שולם דבר, הם בערעור שומה. נגד חברת ממחא גם הוצאה שומה ושולם 337,000 ₪".

עוד ביקש הסנגור להקל עם מרשו בשל חלוף הזמן מאז ביצוע העבירה, ומשום שהנאשמים שיתפו פעולה בחקירותיהם ומסרו פרטים ששימשו בסופו של יום להרשעתם. באשר לאישום השני נטען כי בהעדר הוכחה לפעילות נוספת על החשבוניות מושא האישום לא ניתן לאמוד את העונש בהתאם לסכומים שננקבו באישום זה, שכן לנאשמת 1 לא היתה פעילות בפועל "אנחנו יודעים שמלבד חברה ופנקס חשבוניות אין שם כלום" (פ/97 ש' 2).

עו"ד כרכבי הוסיף והציג את נסיבותיו האישיות של מרשו, אב לשישה, מתגורר בשכירות, עובד כעוזר לרוקח בשכר של 3,000 ₪ ומצבו הכלכלי קשה. לא הוצגו מסמכים לתימוכין. לבסוף הלין כי לא הוגש כתב אישום כנגד סעיד חוסייני, וכנגד אנשי "חן המקום". ב"כ המאשימה השיבה כי ההליך בעניין "חן המקום" מצוי בהליכי שימוע (פ/95 ש' 30).

דין

מתחם העונש ההולם

9. העבירה על דיני המס מלווה בכיעור ייחודי, הגלום בנכונותו של העבריין להוציא עצמו מגדר הכלל ולהתחמק ממילוי חובה אזרחית בסיסית. בעודו מעשיר את כיסו וכיסיהם של שותפיו למעשה, נדרשים בני החברה האחרים לשאת בעול כלכלי מוגבר. היקפיה המדאיגים של עבריינות המס מדלדלים את קופת הציבור, וכך פוגעים בכל רבדי האוכלוסיה. נזקי עבירות המס כוללים גם פגיעה באמון הציבור בשלטון החוק, ושכיחותן מניבה תחושה שגויה בציבור לפיה מדובר בעשייה ש"בתחום האפור" של הדין הפלילי. חומרת העבירות מודגשת בדרך ביצוען, במחשכים ובדרכי ערמה, באופן המקשה על איתורן, חקירתן, והעמדת המעורבים לדין (ע"פ 2407/05 מן נ' **מדינת ישראל**, פיס' 4 (פורסם בנבו, 11.7.05)).

מאפיינים אלה הובילו לגיבושה, בפסיקה, של מדיניות ענישה מחמירה בעבירות מס, השמה דגש על עונשי מאסר כמענה עונשי הולם, המכוון לצמצום התופעה ולהבהרת הפסול שבה בעיני העבריין הספציפי והציבור הרחב. מדיניות זו מכוונת, ככלל וכאשר שיעור אי תשלום המס הינו גבוה, להטלת עונשי מאסר בפועל. ראו למשל עניין מן הנ"ל, רע"פ 7790/13 **חיים נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 20.11.13); רע"פ 254/06 **קעדאן נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 20.6.06), ע"פ 3829/13 **שניידר נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 10.10.13). לפי מדיניות זו, יש ליתן משקל בכורה לאינטרס הציבורי במיגור התופעה ובמענה עונשי הולם, וזאת על פני נסיבותיו האישיות של העבריין שעשויות לסגת בפני השיקולים הנוגדים (עפ"ג (י-ם) 9796-07-13 **אבו חטאב נ' מדינת ישראל**, בפיס' 6 (טרם פורסם, 24.2.14)).

10. כבכל תחום של הדין הפלילי, גם בתחום עבירות המס קיים מנעד של התנהגויות המקיימות את דרישות העבירה.

בתוך מנעד זה, ניצבים מעשי הנאשמים בדרגה גבוהה של חומרה. להבדיל ממקרים אחרים בהם, במסגרת פעילות עסקית לגיטימית, חוטא פלוני ועובר על דיני המס, הרי שהנאשמים ניהלו אופרציה שכל כולה פיקציה ומטרתה אחת - להרוויח ממון כתוצאה מאספקת חשבוניות כוזבות שתאפשרנה לאחרים להתחמק ממס.

המדובר בפעילות שנרקמה מרמייה ותחבולה. הנאשמים עשו שימוש בתאגיד, הנאשמת 1. מן הראיות עלה, כי הנאשמת 1 לא סיפקה פועלים או שירות אחר ללקוח כלשהו, לא היו לה משרדים, כתובתה שנמסרה לרשם החברות הייתה תיבת דואר בתחנת דלק, ולא אותר כל מסמך שיראה פעילות לגיטימית לרבות מסמכי הנהלת חשבונות (הכרעת הדין, עמ' 11). חברה זו שימשה בידי הנאשמים לתכלית בלעדית, כמסגרת שתאפשר להם למכור חשבוניות פיקטיביות בשמה. זאת עשו בהיקפים ניכרים, כמפורט לעיל, ומתוך מניע כלכלי: הנאשמים הפיקו רווחים בדמות עמלה אותה נהגו לגבות מרוכשי החשבוניות, ואשר נעה בין ארבעה לשישה אחוזים מן העסקה (שם, עמ' 3, 4, 13-16).

11. מעשיהם של הנאשמים לא התמצו במכירת החשבוניות. על מנת לכסות על עקבותיהם ולהקשות על הרשויות לאתר את הפעילות הפלילית, נקטו בדרכי מרמה שונות במטרה לשוות לפעילותם כסות לגיטימית.

בכלל זה הגישו הנאשמים לרשויות דוחות כוזבים ה"מתעדים" פעילות עסקית של הנאשמת 1 בהיקפים ניכרים - וכנגד קיזזו את התשומות הפיקטיביות מושא האישום השני. ההיגיון העברייני במעשה זה ברור: להמשיך ולאפשר לרוכשי החשבוניות על שם הנאשמת 1 להתחמק באמצעותן מתשלום מס, מבלי שיתעורר חשדן של הרשויות אשר תסבורנה כי מדובר בחברה פעילה ומשגשגת.

עוד אימצו הנאשמים שיטת פעולה, שתסווה את פיקטיביות העסקאות אשר "תועדו" בחשבוניות הנדונות. במסגרתה (עמ' 12 להכרעת הדין), נהגו לקבל מרוכש החשבונית שיק, כביכול עבור השירות המתועד בחשבונית שקיבל, ואז לפרוט את השיק למזומן ולהשיב לו את הסכום, בניכוי העמלה שנטלו. כדי לאפשר את הפריטה נרשמו שיקים רבים לפקודת הנאשם 2 עצמו, ולא לפקודת החברה (הנאשמת 1). במהלך "סיבובי" זה יצרו הנאשמים מצג שווא של עסקאות הנחזות להיות אמיתיות, בסכומים של מאות אלפי שקלים (שם).

הנאשמים לא בחלו במעשי רמייה נוספים כדי להסוות את טיבה האמיתי של הפעילות, וכך הונפקו קובץ תלושי שכר וכרטסת כוזבים, לבקשת איש "ממחא" וכנגד תשלום שהתקבל ממנו, וזאת כדי לכסות על אופיין הפיקטיבי של החשבוניות שנמכרו ל"ממחא" (שם, עמ' 17).

12. לא מדובר אפוא במעידה מקרית או חד פעמית, אלא בפעילות מתוכננת ומחוכמת שנועדה לתכלית עבריינית מובהקת, בוצעה בכוונת מכוון ותוך נקיטה בתחבולות כדי לאפשר את המשכה. מעשים מעין אלה מהווים את הגרעין הקשה של עבריינות המס: הפצת מסמכים פיקטיביים להם זקוקים מי שמבקשים להתחמק מתשלום, תוך שימוש לרעה בתאגידים שאינם פעילים ובשילוב מעשי הונאה נוספים שמאפשרים לרוכשי החשבוניות להשתמש בהן ולהסוות את טיבן האמיתי. הנאשמים בחרו, בלשונו של הנאשם 3, "לעבוד במכירת חשבוניות" (ת/29א, עמ' 3) ובמסגרת זו גרמו לקופת המדינה נזק כבד של מאות אלפי שקלים וגרפו לכיסם רווחים ניכרים.

"טעימה" בנוגע לאופן בו נהנו הנאשמים מפירות העבירה ניתן לקבל, שוב, מדברי הנאשם 3:

"עבד וחאלד עשו הסכם בגלל שחאלד ביקש לעמוד מול בעל החברה. עבד כתב חשבוניות ע"ס 1,200,000 ₪ אבל לא שילמו לנו את 6% שמגיע לנו.

[...]

חאלד הלך עם עבד לבנק הפועלים בפסגת זאב, לקחו כסף ועבד נתן לחאלד את הכסף בחזרה, ואז חאלד נתן לו שיק ע"ס 60,000 ₪. אני קיבלתי 13,000 ₪, עבד קיבל 30,000 ₪, וסעיד קיבל 17,000 ₪ (שם, עמ' 4-5). יצוין כי לא מדובר בסך הרווחים מן העבירות בהן הורשעו הנאשמים, אלא בהתייחסות לעסקה עם איש "ממחא".

חומרה זו של המעשים, ומידת האשמה הניכרת הניבטת מביצועם, מחייבים מענה עונשי קפדני בהתאם לעקרון ההלימה.

13. בחינתה של הענישה הנוהגת מעלה, שככל שמדובר בהרשעה בעבירות לפי סעיף 117(ב) לחוק מע"מ על חלופותיו השונות, נוטים בתי המשפט ליישם את הכלל עליו עמדתי לעיל ולהטיל עונשי מאסר לריצוי בפועל. אמת המידה לעונש נגזרת, בין היתר, מסכומי העסקאות מושא ההרשעה או מסכומי המס כנגזרת מן העסקאות. כאשר מדובר בעבירות בסדרי גודל של מאות אלפי שקלים, כבעניינינו, נע הקו הדומיננטי בענישה סביב מספר דו ספרתי של חודשי מאסר. ראו למשל רע"פ 1890/08 **יגרמן נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 23.5.02); רע"פ 1710/12 **אלעוברה נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 28.10.08); רע"פ 5718/05 **אוליבר נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 8.8.05); רע"פ 1634/10 **סופה שמירה ואח' נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 23.6.10); ע"פ (חי') 43162-05-13 חבוס נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 12.09.13); עפ"ג (ת"א) 24941-01-11 קרעין נגד המחלקה לתיקים מיוחדים (פורסם בדינים, 14.3.11); ע"פ (נצ') 21693-12-10 **אבו סלאח נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 3.5.11); ת.פ. (רמ') 1564-08 מדינת ישראל נ' פרינס סקיריטי בע"מ (פורסם בנבו, 3.12.12); ת"פ 2356-09-09 **מדינת ישראל נ' גלבע** (פורסם בנבו, 26.12.13); ת.פ. (רמ') **12233-08-12 מדינת ישראל נ' חורי** (פורסם בנבו, 24.11.13). אמת מידה זו תשמש גם לקביעת העונש במקרה דנן.

14. אין בידי לקבל את הטענות העובדתיות אותן העלה ב"כ הנאשם 2 בטעונו לעונש. בהכרעת הדין מצאתי, כי העבירות בוצעו על ידי הנאשמים כמקשה אחת, בשיתוף פעולה מלא וכשכל אחד מהם מילא חלק משמעותי בעשייה העבריינית. בכלל זה נקבע כי הנאשם 2 היה חלק מרכזי ומשמעותי מן הביצוע (ראו למשל עמ' 13-14 להכרעת הדין, וסקירת דברי הנאשמים בחקירותיהם בעמ' 2-4). טענתו, לפיה רק בשלב מאוחר הבין את טיבה האמיתי של הפעילות ואז ביקש לצאת ממעגל הביצוע, נדחתה (עמ' 29-30). לא ניתן לבסס, אפוא, את גזירת עונשו על טענות לפיהן נוצל בידי שותפו או השתתף רק בחלק מהפעילות הפלילית, טענות הסותרות את ממצאי הכרעת הדין.

בדומה, איני יכול לקבל תיזה לפיה מעשי הנאשמים בוצעו מתוך מצוקה כלכלית, כשיקול לקולא. זאת, משלא הוצגו ראיות בדבר מצבם הפיננסי של הנאשמים בזמן ביצוע העבירות, היינו לפני חמש שנים, או אלמנטים כלשהם שיקשרו בין ביצוע העבירות לבין חסרון כיס. התיזה האמורה לא נזכרת בראיות שנגבו בזמן אמת, בדגש על הודעות הנאשמים. זאת, להבדיל משקילת המצב הכלכלי הנוכחי לצורך קביעת גובה הקנס, מהלך שיבוצע בהמשך.

15. לפי הוראות סעיף 40(ב) לחוק העונשין, יש לקבוע מתחם עונש "לכל אירוע בנפרד" ואז ניתן לגזור עונש כולל או עונש נפרד לכל אירוע.

16. הגם שהנאשמים 1 ו-2 הורשעו בעבירות שונות: מכירת חשבונות, ניכוי מס כוזב במסגרת דיווח לרשויות, ואי-ניהול ספרים, הרי שמעשים אלה הם חלק ממכלול אחד של פעילות עבריינית, כפי שהוסבר למעלה. המחוקק לא הגדיר את התיבה "אירוע" וברי, לאור לשונו של סעיף 40(א) לחוק העונשין, שלא מדובר עמוד 5

במונח הזהה למונח "עבירה" כך שאפשר כי מספר עבירות תהוונה "אירוע" אחד. הבחינה, להבנת, מהותית.

בהתאם לטיעוני הצדדים לעונש, אף אני סבור כי מעשי הנאשמים כוללים שני "אירועים". האחד עניינו בפעילות אספקת החשבונות תמורת עמלה, מושא האישום הראשון. השני עניינו במעשי עבירה "משלימים" שבוצעו כדי לאפשר את מכירת החשבונות והשימוש בהן ולהסוות את טיבן וטיב הפעילות מעיני הרשויות באמצעות השימוש בנאשמת 1. זאת, בהגשת דוחות כוזבים על "פעילותה" לרשויות ובהימנעות מניהול ספרים. על רקע זה, יקבעו שני מתחמי ענישה לשני האירועים.

מתחם העונש לעבירות מושא האישום הראשון (נאשמים 2 ו-3)

17. על הפגיעה בערך המוגן כתוצאה מפעילות של מכירת חשבונות כוזבות נכתב כדלקמן:

"חומרה יתרה נודעת להעלמות מס באמצעות חשבונות פיקטיביות, הואיל והן מאפשרות לגזול מן הקופה הציבורית סכומי עתק. באופן טבעי, מהוות הוצאתן והפצתן של חשבונות אלה מרכיב מרכזי בשרשרת העבריינית ומעשים אלה הפכו זה מכבר למכת מדינה" (עניין באשתי הנ"ל).

18. על חומרת מעשי הנאשמים בהקשר זה, ומידת אשמתם הניכרת, עמדתי לעיל. שיקול נוסף באמדתן העונש ההולם הינו מידת הנזק שנגרם לקופת המדינה כתוצאה ממכירת החשבונות בידי הנאשמים. בשל מעשיהם נוכו שלא כדין סכומי מס של מאות אלפי שקלים, בידי רוכשי החשבונות. לדברי ב"כ המאשימה, בהמשך הושב סכום של 337 אלף ₪ בידי "ממחא", ואילו חברת "חן המקום" מצויה בהליכי השגה על שומה שהוצאה לה. מכאן, שאיתור המעשים הוביל להטבה חלקית של הנזק, ויתכן שזה עוד יצומצם בעתיד. הדבר משפיע כמובן על אמדתן עקרון ההלימה.

ועם זאת, יש ליתן לשיקול זה משקל מדוד בלבד לקולא. זאת, משום שהנאשמים עצמם לא עשו דבר מאז ביצוע העבירות, לאורך ההליך הממושך ועד כה, כדי לצמצם את הנזק לו גרמו. את רווחיהם ממכירת החשבונות גרפו לכיסם, ורק גילוי העבירות בידי הרשויות ופעולתן במישורים הפלילי והאזרחי הובילה לצמצום הנזק - בידי אחרים.

עוד אשקול, לקולא, כי התקופה בה בוצעו העבירות השתרעה על חודשים ספורים ולא על פרק זמן ממושך יותר.

19. על רקע כל אלה סבורני שעל העונש לכלול שלושה רכיבים: מאסר אשר, בהתאם לעקרון ההלימה ולהנחיית הפסיקה עליה עמדתי לעיל יהיה לתקופה משמעותית; מאסר מותנה, שירתיע את הנאשמים מפני חזרה על מעשיהם; וקנס שנועד, גם זאת בהתאם לפסיקה הנוהגת, להפחית את הכדאיות שבביצוע עבירות המס והולם במיוחד את המקרה הנדון בו בוצעו המעשים מתוך מניע כספי.

באמדתן מתחם הקנס אתחשב גם במצבו הכלכלי של הנאשם 2, שתואר בטיעוני בא כוחו ונתמך במסמכים שהוצגו כמפורט לעיל, ובמידת מה גם בטיעונים המקבילים שהוצגו מטעם הנאשם 3, הגם שלא הוצגו להם תימוכין.

20. במכלול השיקולים, זהו מתחם העונש ההולם למעשים מושא האישום הראשון:

עבור הנאשם 2, שהורשע בהתייחס לעשרים חשבוניות בהן נכלל סכום מס של 547,358 ₪, נע המתחם בין תשעה לבין שמונה עשר חודשי מאסר; ארבעה עד שישה חודשי מאסר על תנאי; וקנס שבין ארבעים לחמישים אלף ₪.

עבור הנאשם 3, שהורשע בנוגע לעשרים וארבע חשבוניות בהן נכלל מס בסך כולל של 621,697 ₪, נע מתחם העונש ההולם בין עשרה לבין שמונה עשר חודשי מאסר; ארבעה עד שבעה חודשי מאסר על תנאי; וקנס שבין ארבעים וארבעה לבין חמישים ושניים אלף ₪.

מתחם הענישה לאישומים השני (כל הנאשמים) והשלישי (נאשמים 2 ו-3)

21. ייחודם של המעשים הנדונים הינו שהם אינם עומדים בפני עצמם. כפי שהוסבר לעיל, המדובר בפעולות ומחדלים שהם "משלימים" למעשים מושא האישום הראשון. הם בוצעו במסגרת האופרציה שנועדה להבטיח את פעילות מכירת החשבוניות הכוזבות: הניכוי הכוזב בוצע כחלק מדיווח פיקטיבי לרשויות שנועד לשוות לנאשמת 1 כסות של חברה פעילה וכך למנוע חשד ולאפשר את המשך הפצת החשבוניות. אי-ניהול הספרים הוא תוצר של שימוש בנאשמת 1 חסרת הפעילות להפצת החשבוניות, ואמצעי נוסף המקשה לעמוד על טיב פעילותה.

הצדדים תמימי דעים כי אין לגזור את העונש במישור זה מסכום המס שנוכה בידי הנאשמים בדוחות מושא האישום השני, ואשר עולה על 18 מיליוני שקלים. זאת, משום שברי כי היקפי הפעילות של הנאשמת 1 לא הגיעו בפועל לסכום זה ועל כן לא דובר בחבות מס אותנטית. מכאן, שלא ניתן לראות בסכום האמור את מידת הנזק לקופת הציבור.

המאשימה רמזה, בטיעוניה, על היקף פעילות גבוה מהיקף החשבוניות שנמכרו בידי הנאשמים לפי האישום הראשון. אלא, שאיני סבור שניתן לאמוד את העונש בהתאם לעמדה זו. הגם שנאשם 2 הזכיר בחקירתו (ת/32) גורמים נוספים להם נמכרו לטענתו חשבוניות, מכירה שזו לא בוססה בראיות. אין מקום להתוות ענישה פלילית על בסיס מעשים שלא הוכחו. למעשה, משבוסס שלנאשמת 1 לא הייתה כל פעילות למעט מכירת החשבוניות, הרי שחבות המס האמתית של הנאשמים הסתכמה בעמלות שגבו בגין המכירה ואשר עמדו, כאמור, על בין 4 ל-6 אחוזים מסכום החשבוניות.

אין הדבר אומר, כי אין מקום לענישה נפרדת בגין אירוע זה. יש בו היבט נפרד של חומרה, שאינו טמון בסכומים דווקא אלא במהות המעשים: מעילה של הנאשמים בחובותיהם לנהל ספרים כדין ולמסור דיווחי אמת לרשויות. מעילה, שאינה תמימה אלא נועדה להסוות את פעילותם הבלתי חוקית כמתואר לעיל. משטר המס מבוסס על מתן אמון בעוסקים עצמם, כי יתעדו כדבעי את פעילותם וידווחו עליה לרשות. הנאשמים ניצלו לרעה אמון זה, כדי להטעות את הרשויות ולהקשות עליהן לאתר את פעילות מכירת החשבוניות. בכך מצויה החומרה שבמעשים מושא פרק זה, ומודגש אשמתם של הנאשמים. אשם זה מודגש גם בקיומו של היסוד הנפשי באישום השני, של מטרה להתחמק מתשלום מס.

22. על רקע זה, בשים לב לענישה הנוהגת בעבירות דומות כמתואר לעיל, סבורני כי על העונש ההולם לכלול

מספר חודשי מאסר, לריצוי בפועל או בעבודות שירות, לצד מאסר מותנה וקנס. גם כאן, באמדתן הקנס יילקח בחשבון מצבם הכלכלי של הנאשמים 2 ו-3 כמפורט לעיל.

23. במכלול השיקולים, זהו מתחם העונש ההולם למעשים מושא האישומים השני והשלישי:

עבור הנאשמת 1, שהורשעה רק בנוגע לאישום השני, קנס שבין שנים עשר לעשרים וארבעה אלף ₪.

עבור הנאשם 2, שהורשע בנוגע לתקופה שמיום 19.8.09 ואילך בלבד, ובכלל זה גם בנוגע לשני דוחות כוזבים מתוך השלושה הנדונים, נע המתחם בין ארבעה לעשרה חודשי מאסר; חודש עד שלושה חודשי מאסר על תנאי; וקנס שבין עשרה לעשרים אלף ₪.

עבור הנאשם 3, שהורשע בנוגע לכל התקופה ולשלושת הדוחות הנדונים, נע מתחם העונש ההולם בין שישה לבין שנים עשר חודשי מאסר; חודשיים עד חמישה חודשי מאסר על תנאי; וקנס שבין שלושה עשר לעשרים וחמישה אלף ₪.

קביעת העונש בתוך המתחמים

24. בהתאם לעתירת הצדדים ולהוראות החוק, סבורני כי יש לגזור עונש כולל על העבירות כולן. זאת, בהינתן הקשר הענייני ביניהן כמוצג לעיל, כחלקים שונים של אותה מסכת פלילית.

25. בגזירת העונש יש לשקול את ההכרח במסר עונשי שיוקיע את מעשי העבירה, ייתן ביטוי לחומרת המעשים ולנסיבות ביצועם אשר, כמפורט לעיל, לוו במידה לא מבוטלת של הסוואה ורמיה. על העונש לבטא את השאיפה לגונן על משאבי הציבורי מפני ניסיונות לגרוע מהם שלא כדין ולהדגיש את החובה השוויונית החלה על תושבי המדינה, לשאת יחד בנטל המס. היות שהוא מוטל בגין מספר מעשים פליליים, עליו לבטא גם את ריבוי העבירות.

26. לזכות הנאשמים תישקלנה נסיבותיהם האישיות, כפי שפורטו לעיל. מצבם הכלכלי יישקל גם כאן לעניין גובה הקנס, ובשלו סבורני כי הולם לחלק את הקנס לתשלומים. עוד יש לשקול, לקולא, את חלוף הזמן מאז בוצעו המעשים - קרוב לחמש שנים. מעיון בתיק עולה כי עיקר העיכובים נבע מאילוצים שאינם בשליטת הנאשמים, וזאת למרות שלישיבות מסוימות לא התייצב מי מהם דבר שגרם להארכת ההליך. להיותו של אדם בסטטוס של נחקר, ובהמשך נאשם בפלילים, משך תקופה של מספר שנים יש מחיר עצמאי ומשמעותי. יש לשקול זאת לזכות הנאשמים, בגזירת עונשם.

27. לטיעונים אחרים איני יכול לתת משקל לקולא: להבדיל מן המשקל המדוד שניתן, בקביעת מתחם העונש ההולם, לכך שאחרים הסירו חלק מהמחדל (סעיף 40ט(4) לחוק העונשין), הרי שבהתוויית העונש בתוך המתחם אין מקום להוסיף וליתן לשיקול זה משקל. החוק לעניין זה מתמקד ב"מאמצי הנאשם לתיקון תוצאות העבירה" (סעיף 40יא(5) לחוק העונשין). כמפורט לעיל, הנאשמים לא עשו דבר לתיקון הנזק לו גרמו.

גם דין העתירה להקלה בשל שיתוף פעולה ונטילת אחריות בידי הנאשמים להידחות. קשה לסווג את התנהלות

הנאשמים אשר, כפי שפורט בהכרעת הדין, עשו רבות כדי להתחמק בכזב ממתן הדין על מעשיהם, כשיתוף פעולה. הנאשמים שינו גרסאות בחקירותיהם ובבית המשפט, הפנו את חיצייהם זה לזה ובהמשך לדמויות בשם "ג'ורי ודיאב" שהועלו על ידי מעורב אחר ו"אומצו" לעדויות הנאשמים שהפכו דמויות אלה לפעילות המרכזיות בסיפור העבירה. כל אחד מן הנאשמים הקפיד למזער או לשלול כליל את חלקו במעשים, ולהצביע על אחרים. אמנם, במהלך זה ובעיקר בתחילת החקירה מסרו דברים שהם בבחינת הודאה בעבירות, אך משלא דבקו בגרסה זו ועשו בהמשך כל שביכולתם כדי להתכחש לה, לא ניתן להעניק להם את ההקלה הניתנת למי שהכה על חטא ונטל אחריות. יצוין כי גם בטיעוניהם לעונש לא הביע מי מהנאשמים חרטה על המעשים.

28. עוד אין בידי לקבל את העתירה להקלה, בשל אי-העמדתם לדין של אחרים. הטענות במישור זה אינן חדשות. בעניינו של סעיד חוסייני אפנה לדין בעמ' 32-33 להכרעת הדין. כפי שנקבע שם, ההגנה לא הראתה כי אי-העמדתו לדין היא בגדר אכיפה בררנית ובכלל זה לא הוצגו די ראיות לבסס כדבעי את אפשרות מעורבותו בביצוע העבירות, ולא ננקטו מאמצים לברר את השיקולים ש הובילו לאי-העמדתו לדין. בשים לב לכך שאפשרות מעורבותו של סעיד נסמכת בעיקר על מוצא פיהם של הנאשמים (וגם לעניין זה לא הוצגה גרסה אחידה), להבדיל ממעורבות הנאשמים שבוססה גם בראיות חיצוניות, לא ניתן לקבוע כי נפל פגם בהחלטת המאשימה להעמיד לדין את הנאשמים ולהימנע מהעמדתו של סעיד לדין משיקולים ראייתיים. לפירוט נוסף ראו שם.

דברים דומים אמורים באנשי "חן המקום". אפנה לדין בעניינם, בעמ' 36 להכרעת הדין, לרבות הקביעה לפיה ההגנה לא ביססה כי האחרונים מצויים באותה "קבוצת שוויון" עם הנאשמים. זאת ועוד, בסיכומי המאשימה דווח כי נכון לאותה עת טרם הושלם הטיפול בתיק החקירה נגד "חן המקום". כיום, לפי דבריה, מצוי ההליך בשלבי שימוע. מכאן שלא מדובר בזניחת הליכי האכיפה נגד מעורבים אחרים ואלה מקודמים.

כך, לא הוכחו פגמים בטיפול בעניינם של מעורבים אפשריים אחרים, שיש בהם לעורר תחושה של פגיעה בחוש הצדק כתוצאה ממיצוי הדין עם הנאשמים. לכן, אין מקום להקלה עם הנאשמים על בסיס זה.

29. מאזן השיקולים אינו מאפשר, לשיטתי, למקם את העונש בהתקרב לרף הנמוך של המתחמים השונים. אינו סבור כי השיקולים לקולא שפורטו לעיל מציגים משקל-נגד משמעותי, לשיקולים המגבשים את ההכרח בענישה הולמת. על ענישתם של מי שהחליטו "לעבוד", כלשונם, במכירת חשבוניות כוזבות, והוציאו את זממם לפועל, להבהיר כי לבחירה מעין זו נלווה מחיר כבד.

30. במכלול השיקולים, אני גוזר לנאשמים את העונשים הבאים:

31. **הנאשם 2** ירצה שישה עשר חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו.

בנוסף, ירצה הנאשם 2 חמישה חודשי מאסר על תנאי, אם ישוב ויעבור עבירה לפי סעיפים 117(א) או 117(ב) לחוק מע"מ, על סעיפיהם הקטנים.

הנאשם 2 ישלם קנס בסך ארבעים וחמישה אלף ₪, או 220 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם בחמישה עשר תשלומים חודשיים שווים ורצופים, בכל ראשון לחודש החל מיום 1.8.15. המועד נקבע בשים לב לתקופת המאסר.

32. **הנאשם 3** ירצה שמונה עשר חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו.

בנוסף, ירצה הנאשם 3 שישה חודשי מאסר על תנאי, אם ישוב ויעבור עבירה לפי סעיפים 117(א) או 117(ב) לחוק מע"מ, על סעיפיהם הקטנים.

הנאשם 3 ישלם קנס בסך ארבעים ושמונה אלף ₪, או 235 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם בשישה עשר תשלומים חודשיים שווים ורצופים, בכל ראשון לחודש החל מיום 1.9.15. המועד נקבע בשים לב לתקופת המאסר.

33. **הנאשמת 1** תשלם קנס בסך עשרים אלף ₪ וזאת עד ליום 15.4.14.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 45 יום.

ניתן היום, ח' אדר ב תשע"ד, 10 מרץ 2014, בנוכחות הצדדים.